

FAKABASMAZ
ZİHNİ'NİN
SERGÜZEŞTLERİ

CİNAYET KOLEKSİYONU
CİLT 3

HÜSEYİN NADİR

Yalnız İstanbul'un Değil
Bütün Dünyanın En Kurnaz,
En Ele Avuca Sıgmaz, En Mahir Hırsızı
FAKABASMAZ ZİHNİ
İsmindeki Fevkalbeşer Mahlukun
Akıllara Hayret ve Dehşet Veren Sergüzeşteridir

NOTLANDIRARAK HAZIRLAYAN
ŞULE AYVA





YAYIN NU: 1815

EDEBÎ ESERLER: 923

T.C. KÜLTÜR ve TURİZM BAKANLIĞI
SERTİFİKA NUMARASI: 49269

ISBN: 978-625-408-257-3

www.otuken.com.tr | otuken@otuken.com.tr

ÖTÜKEN NEŞRİYAT A.Ş.®

İstiklâl Cad. Ankara Han 65/3 • 34433 Beyoğlu-İstanbul
Tel: (0212) 251 03 50 • (0212) 293 88 71 - Faks: (0212) 251 00 12

Editör: Göktürk Ömer Çakır

Proje Editörleri: Seval Şahin, Banu Öztürk,
Didem Ardalı Büyükarman

Tashih: Zeynep Arpacı

Kapak Tasarımı: GNG Tanıtım

Dizgi-Tertip: Damla Acar

Kapak Baskısı: Pelikan Basım

Baskı: İMAK OFSET BASIM YAYIN SAN. VE TİC. LTD. ŞTİ.
Akçaburgaz Mah. 137. Sok.No: 12 Esenyurt / İstanbul / TÜRKİYE
Sertifika Numarası: 45523 Tel: (0212) 444 62 18

Kitabın bütün yayın hakları Ötüken Neşriyat A.Ş.'ye aittir.
Yayınevinden yazılı izin alınmadan, kaynağın açıkça belirtildiği
akademik çalışmalar ve tanıtım faaliyetleri haricinde, kısmen veya
tamamen alıntı yapılamaz; hiçbir matbu ve dijital ortamda kopya
edilemez, çoğaltılamaz ve yayımlanamaz.

İÇİNDEKİLER

GEÇMİŞTEN GÜNÜMÜZE POLİSİYE DİZİSİ	7
“İSTANBUL’UN VE BÜTÜN DÜNYANIN EN MÜTHİŞ HIRSIZI”: FAKABASMAZ ZİHNİ	9

FAKABASMAZ ZİHNİ’NİN SERGÜZEŞTLERİ CİLT 3

FAKABASMAZ’IN MANYETİZMA OYUNU	21
RIHTIM KAVGASI	47
KARACA AHMET CİNAYETİ-ALTUNİZADE SİRKATİ	67
BEŞİKTAŞ CİNAYETİ	89
BALIK PAZARI SİRKATİ	109
BEYKOZ VAKASI	125
BATUM SEYAHATI	147
YILDIZ SİRKATİ	175
BÜYÜCÜ ZİHNİ BABA’NIN MARİFETİ	199
CİN ALİ’NİN EVLENMESİ	221
FAKABASMAZ’IN ÖLÜMÜ	249
FAKABASMAZ’IN TÜRBEDARLIĞI	277
ÇARŞAMBA KARISI	305
KÖSE KERİM’İN MANTARCILIĞI	331

GEÇMİŞTEN GÜNÜMÜZE POLİSİYE DİZİSİ

Geçmişten Günümüze Polisiye dizisi, yayına hazırlanırken ilk göz önünde bulundurulan unsur imla birliğinin sağlanması oldu. Bunun için şu yöntemi izledik:

- 1- Günümüzde kullanılan icat, marifet vb. gibi kelimeler bugünün imlasıyla yazılmıştır.
- 2- Arapça filhakika, maalmemnuniye gibi zarflar bitişik olarak yazılmış, mümkün olduğu kadar uzatma ve inceltme işaretlerinden kaçınılmıştır.
- 3- Ayın ve hemze işaretleri kelimelerin anlamı değişmediği sürece, âdem, adem gibi, kullanılmamıştır.
- 4- Farsça terkiplerde orijinal imla, aşk-ı memnû gibi, dikkate alınmıştır.
- 5- Eser, bir edebî metin olduğu için sadeleştirme yapılmamış, günümüz okurunun anlayabilmesi için bugün kullanılmayan ifadelerin karşılığı dipnot olarak verilmiştir. Ayrıca bugün kullanılmayan ya da az kullanılan kelimeler, kavramlar, isimler dipnotta açıklanmıştır.
- 6- Baskı hatasından kaynaklandığı düşünülen yerlerde metin tamiirine gidilmiştir.
- 7- Noktalama işaretlerine mümkün mertebe müdahale edilmiştir.
- 8- Metinde yer alan yabancı kelimelerin anlamı sayfa sonunda dipnotlarla verilmiştir.

Bu dizinin tekrar yayınlanması konusunda bizi teşvik eden ve tarihin sayfalarında kaybolmuş bu eserleri okuyucuyla buluşturma hevesimizi paylaşan Ötügen Neşriyat'a teşekkür ederiz. Umarız siz okurlar da bu hevesimize ortak olur, polisiyenin muammalı sayfalarında bize eşlik edersiniz.

Seval Şahin
Banu Öztürk
Didem Ardalı Büyükarman

“İSTANBUL’UN VE BÜTÜN DÜNYANIN EN
MÜTHİŞ HIRSIZI”:
FAKABASMAZ ZİHNİ

Türkiye’de telif polisiye romanın tarihi 1884’te Ahmed Midhat Efendi’nin *Esrâr-ı Cinâyât* adlı romanıyla başlar. Bunu takip eden yıllarda polisiye eserlerin sayısı giderek artar. Özellikle yirminci yüzyılın başlarında Amanvermez Avni, Fakabasmaz Zihni, Şeytan Hadiye, Tilki Leman, Kara Hüseyin, Yıldırım Cemal, Pire Necmi, Çekirge Zehra, Cingöz Recai gibi birçok polisiye serisi yayımlanır.¹

İlk polisiye serilerinden biri olan Fakabasmaz Zihni’nin ilk kitabı 1922 yılında yayımlanır. Serinin yayını Cemiyet Kütüphanesi tarafından “Cinayet Koleksiyonu” adıyla altı yıl boyunca kesintisiz devam ettirilir. Fakabasmaz Zihni serisi 1930 yılında Latin harflerine aktarılmış olarak tekrar okurla buluşur. Seyfettin Özege ve Türkiye Basmaları Toplu Katalogları ile yayımlanmış eserlerin içinde ileride yayımlanacağı duyurulan kitap listelerinde yapılan incelemeler sonucunda bu seriye ait olduğu düşünülen elli altı esere rastlanmıştır.² Serinin ilk yirmi kitabı numaralandırılmıştır. Erol Üyepazarcı’nın *Korkmayınız Mister Sherlock Holmes! Türkiye’de Polisiye Romanın 125 Yıllık Öyküsü (1881-2006)* adlı çalışmasında verdiği listeye göre seride yer alan kitaplar şu şekildedir:³

¹ Bu konuda detaylı bilgi için bk. Seval Şahin, *Cinai Meseleler, Osmanlı-Türk Polisiye Edebiyatında Biçim ve İdeoloji 1884-1928*, İletişim Yay., İstanbul, 2017 ve *Kültürel Sermaye, Kibar Hırsız ve Şehir*, Bağlam Yayınları, İstanbul, 2011.

² Serinin yayımlanma macerasında yayıma hazırlanan kitaplar Seyfettin Özege Koleksiyonu, İSAM, Atatürk Kütüphanesi, Milli Kütüphane ve Bursa İnebey Yazma Eserler Kütüphanelerinden temin edilmiştir.

³ Erol Üyepazarcı’nın, *Korkmayınız Mister Sherlock Holmes! Türkiye’de Po-*

- 1-Karacaahmet Mezarlığı Cinayeti
- 2-Şimendifer Haydutları
- 3-Kanlı Balta
- 4-Kesik Kafa
- 5-Tarabya Cinayeti
- 6-Kadın Parmağı
- 7-Fakabasmaz Zihni'nin Çapkınlığı
- 8-Karacaahmet'te Korkunç Bir Gece
- 9-Fakabasmaz'ın Korkunç Sarayları[/Mahzenleri]
- 10-Ölüm Yolcusu
- 11-Karanlıklar İçinde
- 12-Kanlı Göz
- 13-Mardiros Hanı Sirkati
- 14-Kanlı İzler Peşinde
- 15-Sislerde Bir Siyah Nokta
- 16-Otomobildeki Cinayet
- 17-Cin Ali'nin Tevkifi
- 18-Fakabasmaz'ın Düğünü
- 19-Kadıköy Cinayeti
- 20- Aksaraylı Çamur Şevket
- 21-Yedi Belalar Çetesi
- 22-Fakabasmaz'ın Manyetizma Oyunu

lisiye Romanın 125 Yıllık Öyküsü (1881-2006), (İstanbul: Oğlak Yayınları, 2008, I. Cilt) adlı çalışmasında belirttiğine göre seride 57 kitap bulunmaktadır. Ancak kitabı notlandırarak yayına hazırlayan Şule Ayva'nın yaptığı araştırma sonucunda *Fakabasmaz'ın Korkunç Sarayları* ile *Fakabasmaz'ın Korkunç Mahzenleri*'nin aynı kitap olduğu anlaşılmıştır. Kitapların sonuna eklenen ileride yayınlanacak hikâyeler listeleri karşılaştırıldığında, 1925 ve 1927 yıllarında Ahmed Kamil ve Orhaniye Matbaalarında basılanların *Korkunç Mahzenler* adıyla yayınlandığı ve sonraki kitabın yani 10. kitabın adının *Ölüm Yolcusu* olduğu anlaşılmıştır. Fakat 1922 yılında Minber Matbaası ilk 22 kitabı peş peşe basmış ve oradaki sıralamada eserin adı *Korkunç Saraylar*. Bizim elimize *Korkunç Mahzenler* adıyla basılanlar geçtiği için kitabı seride bu adla yayımlamayı uygun gördük.

- Karacaahmet Cinayeti-Altunizâde Sirkati
- Beşiktaş Cinayeti
- Büyücü Zihni Baba
- Cin Ali'nin Evlenmesi
- Fakabasmaz'ın Ölümü
- Çengelköy Cinayeti
- Çimento Hanı Cinayeti
- Kel İhsan'ın Karakoldan Firarı
- Fakabasmaz'ın Türbedarlığı
- Çarşamba Karısı
- Köse Kerim'in Mantarcılığı
- Bâb-ı Âli Cinayeti
- Bayezit Sirkati
- Perili Evin Macerası
- Posta Vapuru Sirkati
- Gizli Mahzen
- Köprü Cinayeti
- Koruluk Cinayeti
- Fakabasmaz'ın Firarı
- Balık Pazarı Sirkati
- Batum Seyahati
- Beykoz Vak'ası
- Cafcaf Halil'in Soygunculuğu
- Cin Ali'nin Tavcılığı
- Çamlıca Tenezzühü
- Fakabasmaz İstanbul'da
- Paşalimanı Cinayeti
- Rıhtım Kavgası-Mehlika'nın Ziyafeti
- Selimiye Cinayeti
- Şişli Cinayeti
- Üsküdar Sirkati
- Yıldız Sirkati
- Fakabasmaz Zihni (100 sayfalık özel kitap)
- Dirilen Ölü (Latin Harfleriyle basılan kitap)

Ancak Fakabasmaz serisini yeniden yayına hazırlayan Şule Ayva'nın araştırmaları ve seriye ait bulunduğu yeni kitaplar sonucunda numaralandırılmamış kitapların tahmini sıralaması şu şekilde olmalıdır:⁴

23. *Rıhtım Kavgası*
24. *Paşalimanı Cinayeti*
25. *Karacaahmet Cinayeti- Altunizade Sirkati*
26. *Beşiktaş Cinayeti*
27. *Balık Pazarı Sirkati*
28. *Selimiye Cinayeti- Mehlika'nın Ziyafeti*
29. *Beykoz Vakası*
30. *Üsküdar Sirkati*
31. *Batum Seyahati*
32. *Yıldız Sirkati*
33. *Büyücü Zihni Baba'nın Marifeti*
34. *Cin Ali'nin Evlenmesi*
35. *Fakabasmaz'ın Ölümü*
36. *Fakabasmaz'ın Türbedarlığı*
37. *Çarşamba Karısı*
38. *Köse Kerim'in Mantarcılığı*
39. *Bâbiâli Cinayeti*
40. *Beyazıt Sirkati*
41. *Perili Evin Macerası*
42. *Posta Vapurunun Sirkati*
43. *Gizli Mahzen*
44. *Köprü Cinayeti*
45. *Koruluk Cinayeti*

⁴ Çamlıca Tenezzühü adlı kitabın bazı külliyatlarda adı geçmekle birlikte sıralamada nereye yerleştirilebileceği hakkında herhangi bir ipucu bulunamamıştır. Ayrıca Erol Üyepazarcı'nın listesine dâhil ettiği *Dirilen Ölü* ve 100 sayfalık *Fakabasmaz Zihni* adlı eserler var. Bununla birlikte *Dirilen Ölü* M. Kemaleddin'in İngilizceden yaptığı bir çeviriyle aynı ismi taşıdığından şüphe uyandırmakta.

46. *Fakabasmaz'ın Fırası*
47. *Fakabasmaz İstanbul'da*
48. *Çengelköy Cinayeti*
49. *Çimento Hanı Cinayeti*
50. *Kel İhsan'ın Karakoldan Fırası*
51. *Cafcaf Halil'in Soygunculuğu*
52. *Cin Ali'nin Tavcılığı*
53. *Şişli Cinayeti*
54. *Çamlıca Tenezzühü*
55. *Fakabasmaz Zihni'nin Harikulade Sergüzeştleri-Tuzağa Düşürülen Hafiyeye*⁵

Serinin yazarı olarak bazı kitaplarda Hüseyin Nadir bazılarında H. Nadir imzaları görülmektedir. Yazarın hayatı hakkında herhangi bir bilgiye ulaşılamamış olması ve Fakabasmaz Zihni serisi dışında başka bir eserine rastlanmamış olması bu imzaların müstear olma ihtimalini akla getirmektedir. Nitekim Erol Üyepazarcı bu konuya dikkat çeker. Üyepazarcı Amanvermez Avni serisinin yazarı Ebüssüreyya Sami'nin, serinin onuncu ve sonuncu kitabı *İskeletler Arasında*'nın son sayfasında “Şarkın Arsen Lüpen'i Fakabasmaz Zihni” başlıklı bir mektupla okurlarına meşhur hırsız ve cani Fakabasmaz Zihni'nin sergüzeştlерini yayımlamak emelini açıkladığını belirttikten sonra şöyle der:

Ebüsüreyya Sami yazacağı kitaplarda Cin Hüseyin adlı bir polis hafiyesinin gözükeceğinden söz etmektedir. 1922 yılından sonra yazılan dizide böyle biri yoktur, ancak Cin Ali diye bir kahraman vardır ama bu polis hafiyesi değil, Zihni'nin sağ kolu bir anti-kahramandır. Dizideki ilginç bir gelişme bazı öykülerde

⁵ 1930 yılında Latin harfleriyle basılmış *Tuzağa Düşürülen Hafiyeye* Boğaziçi Üniversitesi Görme Engelliler Kütüphanesinde bulunuyor. Ancak bu kitabın 10 ve 11. sayfaları eksik olduğu ve baskısından dolayı birçok yeri okunamadığından bu seri içine alınamadı.

Zihni ile uğraşan polis hafiyesinin adının Amanvermez Avni olmasıdır. Acaba, Hüseyin Nadir, sekiz yıl önce yayımlanan dizinin kahramanından etkilenecek kendi kahramanının onu alt etmesini mi istemiştir, yoksa Ebüssüreyya Sami, yazdığı bu yeni dizide, eski kahramanına da bir rol mü vermiştir?⁶

Üyepazarcı her ne kadar serinin Ebüssüreyya Sami tarafından yazılmış olabileceğine dikkat çekse de bunun hâlâ bir muamma olduğunu söyler ve nedenlerini sıralar: Ebüssüreyya Sami'nin Fakabasmaz Zihni'nin sergüzeştlерini yazacağını bildirdiği mektubun üzerinden sekiz yıl geçmiştir. Mektubunda ifade ettiği üzere onun hikâyeleri II. Abdülhamid dönemine aittir. Oysaki Fakabasmaz Zihni serisindeki kitaplardan sadece *Yıldız Sirkati* II. Abdülhamid'in sarayında geçer,⁷ diğerlerinin hikâyeleri serinin yayımlandığı döneme aittir. Ayrıca serideki kitaplarda Amanvermez Kadri, Kara Hüseyin gibi farklı polis hafiyelerinin yer alması da dikkat çekici bir durumdur. Çünkü polisiye serilerinde genellikle hırsızın peşindeki hafiye aynı kişidir. Hırsızla polis arasında kaçma-kovalama ilişkisinin yanı sıra özel bir ilişki vardır. Polis hırsızın, hırsız da polisiz zayıflıklarını, hassasiyetlerini, kurnazlıklarını bilir,

⁶ Erol Üyepazarcı, agy., s. 163. Erol Üyepazarcı bazı kitaplarda Fakabasmaz'ın peşinden koşan polis hafiyesinin adının Amanvermez Avni olduğunu söyler. Ancak biz yaptığımız okumalarda 1930 yılında yayımlanan, Hüseyin Nadir imzalı *Fakabasmaz Zihni'nin Harikulade Sergüzeştleri, Tuzağa Düşürülen Hafiyе* adlı kitap haricinde Amanvermez Avni karakterine rastlayamadık. Bununla birlikte *Fakabasmaz Zihni'nin Düşünü, Kadıköy Cinayeti, Aksaraylı Çamur Şevket, Fakabasmaz'ın Manyetizma Oyunu, Büyücü Zihni Baba'nın Marifeti, Otomobildeki Cinayet, Fakabasmaz'ın Ölümü* hikâyelerinde polis hafiyesinin Amanvermez Kadri isminde bir karakter olduğunu gördük. *Posta Vapurunun Sirkati, Gizli Mahzen, Köprü Cinayeti, Koruluk Cinayeti, Fakabasmaz'ın Firarı ve Fakabasmaz İstanbul'da* eserlerinde ise bu sefer karşımıza Kara Hüseyin çıktı.

⁷ Erol Üyepazarcı'nın açıklamalarına ek olarak *Bâbiâli Cinayeti* hikâyesinin de sarayda geçtiği tespit edilmiştir.

ona göre hareket eder. Server Bedi'nin meşhur hırsız Cingöz Recai ile polis hafiyesi Mehmet Rıza arasındaki ilişki tam da böyledir. Seri boyunca hırsız polisi, polis de hırsız alt etmeye çalışır. Şeytan Hediye'nin Mister John'la, Tilki Leman'ın Ahmet Fatin'le ilişkisi de bunun gibidir. Fakabasmaz'ın da polisle kurduğu ilişki böyledir ancak seri boyunca polis farklılaşır. Kimi zaman Amanvermez Kadri, kimi zaman Kara Hüseyin, kimi zaman da isimsiz bir komiser ya da bir zaptiye nazırı hırsızın karşısına çıkarılır. Bununla birlikte *Fakabasmaz Zihni İstanbul'da* adlı kitapta yazar olarak H. Nadir'in yanı sıra Kaya Nuri isminin yer alması “iki yazar” ihtimalini düşünmemize neden olmakta. Hatta serinin ilk kitabı *Karacaahmet Mezarlığı Cinayeti*'nde muharrir olarak Peyami Safa ismiyle karşılaşmak yazar(lar) muammasını arttırmakta. Diğer taraftan bu durumun basit bir baskı hatasından kaynaklanmış olması da mümkün elbette.

Yazar(lar) muammasından başka bir muammaya geçsek. Sergüzeşleriyle akıllara hayret ve dehşet veren, İstanbul'un ve bütün dünyanın en müthiş hırsız Fakabasmaz Zihni kimdir?

Serinin ilk kitabı *Karacaahmet Mezarlığı Cinayeti*'nde Fakabasmaz Zihni kendi ağzından okura tanıtılır:

...Benim ismim Zihni'dir, “Fakabasmaz” diye meşhürüm. On iki senedir, İstanbul'da dört banka, yirmi sekiz köşk ve on altı apartman soydum. Yirmi kişiden fazla insan kestim. Fakat ben kendim bıçak kullanmam. Kandan ürkerim, bu işi adamlarım yapar. On iki senedir zabitanın eline hiç geçmedim. Bu meslekte çalışanlar Fakabasmaz Zihni'yi pek iyi tanırlar.⁸

Neden hırsızlık yaptığını yine aynı kitapta açıklar:

⁸ *Karacaahmet Mezarlığı Cinayeti*, Orhaniye Matbaası, 1922, s. 19. bk. Hüseyin Nadir, *Fakabasmaz Zihni'nin Sergüzeşleri Cinayet Koleksiyonu Cilt 1*, Ötüken Neşriyat, İstanbul 2021, s. 38.

Yalnız sana şu kadarını söyleyeyim ki, benim soyduğum ve öldürttüğüm adamların hepsi namussuzdur. O komisyoncu Şakir dedikleri herif, Harb-i Umûmî'de milletin parasını çaldı, cezasını çekmedi. Yaptığım muameleye lâyıktı. Bu Hacı Ahmed de edepsizin biriydi. Sen onun hacılığına bakma, domuz gibi herifiti. Anadolu'da iki vilayet soydu. Ben onu oradan da tanırım, burada faizcilik yaptı, kimsesiz kadınların evini barkını sattırdı, parasını yedi. Karısını zehirleyip öldürdü, çünkü kadın bunun edepsizliğine içerliyordu. Hacı Ahmed deyip de geçme o da Karacaahmet gibi bir şeydi. Öldürttüğüm adamların hepsi bu cinstendir; azıdır, anlarsın a... Soyduğum bankalar içinde de hiç Müslüman yoktur. Benim dindaş zenginlere zararım olmaz, ama namuslu olmak şartıyla!⁹

Fakabasmaz Zihni eli kanlı bir hırsızdır. Ancak bozuk olan adaleti sağlamak amacıyla bu yola başvurmuştur. Halkı soyan namussuzların cezasını verir, bu noktada kendini bir adalet sağlayıcı olarak görür. Kendisi de hırsızdır ancak o adil davranmayanları soyar, çaldığı paraları ise dullar cemiyetine, fakirlere, yetimlere dağıtır. Tıpkı Cingöz Recai gibi o da asıl hırsızların halkı soyanlar olduğunu düşünür. Onun için müslim, gayrimüslim fark etmez, halkı sömüren herkes cezasını çekmelidir. Hacı Ahmed gibi tüccar Nikolaki Efendi'yi de bu yüzden hem soyar hem de adamlarına öldürtür. Ancak her seferinde bir yolunu bulup polisin elinden kurtulmayı başarır, sonra da polisin beceriksizliğiyle alay eder. Eğer kendisi yerine başka birisi suçlu olarak yakalanmışsa asıl suçlunun kendisi ve/veya yardımcıları olduğunu mektupla karakola bildirir. Dolayısıyla farklı bir şekilde de olsa yine adaleti sağlamış olur.

Halkı sömürenlerin yanı sıra düşmana yardım edenler de Fakabasmaz'ın elinden kurtulamaz. *Koruluk Cinayeti* hikâyesinde kereste tüccarı Ali Bey'i neden öldürdüklerini avanesine şöyle açıklar:

⁹ *Karacaahmet Mezarlığı Cinayeti*, s. 20. bk. agy., s. 39.

...Arkadaşlar! Bir haftadan fazladır ki tekml gazeteler (Ali Bey) denilen bir hainin katlinden bahsediyor. Ve zabıta hummalı bir faaliyetle bizlerin izini keşfe çalışıyor. Fakat umumiyeyi temsil eden matbuat Ali haininin denaetlerini bilmiş olsa emin olunuz ki bu derece şedid bir lisan kullanmaz, bir kere bahsettikten sonra mütemadi neşriyatta bulunmazdı. Şimdi benim izah edeceğim nokta işte bu noktadır. Bahri inkişâfât hususunda donanmamızın takviyesi için bütün millet el birliğiyle yardım ederken ve tekml ahali dışından tırnağından arttırdığı beş-on parayı donanmamıza iane verirken, dullara, yetimlere ve şüheda evlatlarına muavenette bulunurken maatteessüf Ali haini düşman üfletlerine bahşişler serpiyor, düşman iane kutularına gizli gizli paralar atıyordu. Millete işlenen bu feci cinayeti gören arkadaşlarımızdan Tavukayağı namıyla maruf Şükrü derhâl beni haberdar etti ve ben de lâzım gelen tertibatı aldıktan sonra bu işe Cin Ali ve Tavuk ayağını memur ettim. (...) Burada bize tertip eden vazife kahraman arkadaşlarımızdan Cin Ali ve Tavukayağı'nın fedakârlıklarından mütevellid teşekkür etmeyi kendilerine iblâğ etmek ve dolayısıyla tekml arkadaşların bunun gibi hayırlı işlerde ön ayak olmalarını temenni etmektir. Yaşasın avenemiz! Yaşasın milletimiz! Var olsun kahraman fedakârlarımız! Kahrolsun düşmanlarla çalışan alçaklar!¹⁰

Fakabasmaz Zihni “milletin refâh-i hâli ve saâdet-i âfisi” için çalışmaktadır. Böylelikle Fakabasmaz Zihni adaleti sağlayıcı olmanın yanı sıra adaleti koruyucu rolünü de üstlenir. Polisin adalet koruyuculuğu rolü burada hırsıza geçer. Dolayısıyla işlenen cinayet cinayet olmaktan çıkar, meşru bir zemine oturur. Fakabasmaz Zihni adaleti, kurduğu suç örgütüyle sağlamaya ve/veya korumaya çalışır. Halk hikâyelerindeki adalet dağıtıcı eşkıya Fakabasmaz eliyle çeteye dönüşür. Tıpkı işlenen cinayet gibi çete de meşrulaşır. Bu bir paradokstur. Ancak tam da bu noktada eli kanlı hırsız bir anti-kahramana dönüşür. Okur tarafından kabul edilir hatta sevilir. “İstanbul’un ve bütün dünyanın en müthiş hırsızı” olur.

¹⁰ *Koruluk Cinayeti*, Kader Matbaası, 1924, s. 15-16.

Koruluk Cinayeti kitabından Fakabasmaz Zihni'nin Sorbonne Darülfünunu'ndan mezun olduğunu, altı dil bildiğini, Fransa'da iken Maurice Leblanc'ın *Arsène Lupin* adlı romanını okuduğunu, yazarıyla tanıştığını, dost olduklarını hatta Leblanc'ın kendi romanlarında Fakabasmaz'ın başından geçenleri yazdığını öğreniriz. Ayrıca Fakabasmaz Amerika'da Miss Adolf'un hırsızlar mektebinde eğitim görmüştür, hırsızlık mesleğini icra ettiği için kendisine bu mektep tarafından beş yüz dolar aylık ödenmektedir¹¹. Fakabasmaz da Arsène Lupin gibi kibar bir hırsızdır ancak ondan farklı olarak organize bir suç örgütünün reisidir. Bu suç örgütü Lupin gibi sadece hırsızlık yapmaz, gerektiğinde adam da öldürür. Bu yönüyle Fakabasmaz, Erol Üyepazarcı'nın da belirttiği gibi, Lupin'den çok Fantoma'ya benzer. O yardımcılarıyla birlikte, İstanbul'un dört ayrı yerinde, Karacaahmet'te, Boğaziçi'nde, Erenköyü'nde ve Florya'da bulunan yeraltı saraylarında yaşar. Bu saraylar en son teknolojiye göre düzenlenmiştir. Florya'daki yeraltı sarayında elektrikli sandalye ve giyotinini yanı sıra silah ve cephane depoları da vardır. Burada fotoğraf, klişe, parmak izi gibi belgelerin toplandığı bir odanın dışında, kılık değiştirmede usta olan Fakabasmaz ve avanesi için de ayrı bir oda da bulunmaktadır. Ayrıca cesetleri mumyalayıp sakladıkları bir mahzen de vardır.

Fakabasmaz Zihni'nin çetesi yüz kişiden oluşur. Patron kendisidir ancak her fırsatta meclisi toplar, plan yaparken yardımcılarının fikrini ve onayını alır. Cin Ali onun sağ koludur. Çetesindekiler en az onun kadar eğitimidirler, çoğu birden fazla yabancı dil bilir. Çamur Şevket, Ayıboğan Şükrü, Pire Cevad, Piç Servet, Kör Murat, Cafcaf Halil, Solucan Hüseyin, Köse Kerim gibi erkeklerin yanı sıra Pamuk Müjgan, Sansar Emine, Fakabasmaz'ın metresi Hayriye, Tilki Ayşe, Yıldız Rukiye, Benli Cemile, Alyanak Sabiha, Güzeller Kraliçesi Ulvi-

¹¹ Yıldız Sirkati, Mahmut Bey Matbaası, 1923, s. 19.

ye, Cihan Yandı Müjgan gibi kadınlar da bu çetede yer alır. Fakabasmaz'ın çetesinde yer alan kadınlar lakaplarından da anlaşıldığı üzere, tıpkı Peyami Safa'nın Tilki Leman, Çekirge Zehra ve İskender Fahrettin Sertelli'nin Şeytan Hadiye kahramanları gibi, güzellikleriyle kurbanlarını baştan çıkararak ve ağına düşüren, şehvetli, kurnaz kadınlardır. Bu kadınlar fahişelik yaparlar, metres hayatı yaşarlar, bedenlerini sunmakta tereddüt etmezler. Fakabasmaz, *Beşiktaş Cinayeti* adlı hikâyede kurbanı avlaması için görevlendirdiği Yıldız Rukiye'yi şöyle anlatır:

...Bilirsiniz ki Rukiye'ye son derece güzelliğinden (Yıldız) namı verilmiştir. Rukiye'nin kumral saçlarını, açık gül renkli yanaklarını, endamının dilberliğini, işvebazlığını Behram denilen aptal görünce hiç şüphesiz mest olacaktır. Hele Rukiye'nin naz ve işveleri karşısındaki erkeğin tek mil şehvetini celbetmek için kısa etekliğini yukarı çekip de tombul beyaz baldırlarının üst kısmını göstermesi yok mu Behram'ı ser-mest ve gaşyetmeye kâfidir. Velhasıl tam manasıyla bizim gibi avcının Behram gibi bir avı yakalamak için kullanacağı tuzak Rukiye gibi şen ve şakrak olabilir.¹²

Fakabasmaz'a göre kadın, avı yakalamak için kullanılan "tuzak"tır. Çetesindeki kadınlar bu "tuzak" görevini layıkıyla yerine getirirler. Kurbanlarını tıpkı Fakabasmaz gibi her seferinde faka bastırarak reislerine sadakatlerini göstermiş olurlar. Fakabasmaz Zihni serisinin yayımlandığı yıllar Cumhuriyet'in kurulduğu, ulus-devletin inşa edildiği yıllardır. Ulus kadınıdır dolayısıyla kadının temsiliyeti önemli bir meseledir. Cumhuriyet kadını modern, kibar, eğitilmiş, iyi bir eş ve/veya anne, iffetli, namuslu bir imaja sahiptir. Erkeğin yanında bu özellikleriyle yer alır. Bu yıllarda iyi eğitimi (Fakabasmaz gibi çetesindeki kadınların da birçoğu yabancı dil bilir, iyi eğitim

¹² *Beşiktaş Cinayeti*, Necm-i İstikbâl Matbaası, 1925, s. 5-6.

almışlardır), kibarlığı, namusu ve iffetiyle öne çıkan Cumhuriyet kadınının karşısında cinselliği, erotikliği, şehveti, tuzağı, kurnazlığı, fahişeliği, metresliği çağrıştıran kadın tiplerine özellikle yer verilmesi dikkat çekicidir. Ayrıca bu kadınların erkeklerle birlikte, “erkek gibi” bir çete içinde yer almaları toplumdaki “çürümüşlüğü”, “yoksunluğu”, “çaresizliğin” bir başka ifadesi gibidir. Acaba bu rejime yönelik dolaylı bir eleştiri midir? Yazar(lar)ımızın rejimle bir sorunu mu vardır? Eğer öyleyse bu sorun nedir? İşte çözülmeyi bekleyen başka bir muamma daha...

Tüm bu muammaları okurla buluşturmak ve bu “korkunç merak-âver cinâî vaka”ların gün yüzüne çıkmasına vesile olmak elbette çok değerli ve heyecan verici... Serinin 1. ve 2. cildine olan ilginin ardından bu 3. cilt ile Fakabasmaz yeniden okurla buluşuyor. 3. cilt *Fakabasmaz'ın Manyetizma Oyunu*'yla başlıyor ve 14 hikâyeden oluşuyor. Aslında seri sıralamaya göre *Yedi Belalar Çetesi* ile başlamalıydı. Ancak bu kitap tüm araştırmalara rağmen bulanamadı; ya da belki de hiç yayınlanmadı... *Paşalimanı Cinayeti*, *Selimiye Cinayeti-Mehlika'nın Ziyafeti* ve *Üsküdar Sirkati* de maalesef bulunamayanlar arasında yer alıyor...

İlk defa okurla buluşan “İstanbul'un ve bütün dünyanın en müthiş hırsızı”: Fakabasmaz Zihni'nin maceralarını keyifle okumanız dileğiyle...

Banu ÖZTÜRK

FAKABASMAZ'IN MANYETİZMA OYUNU

Korkunç Merak-âver Cinâî Vaka

Başlı Başına Bir Hikâyedir

Naşiri: Cemiyet Kütüphanesi

1922

Minber Matbaası

Esrarengiz Bir Müşteri...

Voyvoda Caddesi'ni süratle geçen ve Altıncı Daire'nin¹ kıvrımlı yokuşunu aynı süratle dönen lüks ve kapalı bir otomobil Pera Palas'ın² muhteşem binası önünde durdu.

Şoför, yerinden atlayarak otomobilin kapısını açtı. İçinden genç, kibar tavırlı biri çıktı. Otelden içeri girdi.

Kırmızı ceketli, parlak sarı düğmeli kapıcının tazimkâr³ teşyî⁴ ile salona teveccüh etti.⁵ Masalardan birinde ahz-ı mevki eyledi.⁶

Bir garson yaklaşarak sordu:

“Ne emir buyuruluyor efendim?”

“Fiçı biranız var mı?”

“Var efendim.”

“Bir double getir.”

“Başüstüne.”

Garson, kibar müşterinin memnuniyetini celbetmek⁷ suretiyle bir bahşiş koparacağından emin, doğruca mahze-

¹ 1857 yılında Galata ve Pera bölgelerinin belediye hizmetlerini karşılamak için kurulan belediye kuruluşu.

² Beyoğlu'nun Tepebaşı semtinde bulunan müze otel. 1895 yılında açılan otel, Şark Ekspresi ile Avrupa'dan gelen misafirlerin kalması için tasarlanmış ve birçok ünlü ismi ağırlamıştır.

³ Saygılı.

⁴ Eşlik etmesi.

⁵ Yöneldi.

⁶ Oturdu.

⁷ Çekmek.

ne indi. Burası büyük bira fıçılarının sıra ile dizili bulunduğu vâsi⁸ bir mahaldi.⁹

Duble kadehi elinde baştaki fıçıya yanaştı. Musluğunu açtı... Garip şey. Fıçıda bira kalmamıştı...

Musluktan hiçbir şey akıyordu.

“Tuhaf. Mutlaka bu fıçıya bira koymayı unutmuşlar. Halbuki evvelki gün hepsini doldurmuştuk... Ne ise öbür fıçıya gidelim,” diye söylendi.. Fakat öbür fıçı ve daha öbürleri, velhasıl¹⁰ bütün mahzendeki fıçılar tamamen boşalmıştı. Tahta musluklarından bir damla bira bile akıyordu.

Garson şaşırıldı... Bu ne demektir? İki gün içinde yirmi sekiz büyük fıçı bira nasıl bitebilirdi? Bunun nasıl imkânı olurdu?.. Her hâlde bu işte bir muamma¹¹ vardı...

Zengin müşterisini bekletmemek için yukarı çıktı.

“Efendim, fıçı biramız maalesef kalmamış... Arzu buyurulursa şişe birası takdim edeyim.”¹²

Kibar genç, nazikâne cevap verdi:

“Zararı yok, şişe olsun.”

Garson, iki dakika sonra elinde Bomonti şişesi ile geldi. İnce uzun bir bardağı masanın üzerine koydu. Şişenin kapağını açtı ve köpüğünün dökülmemesi için hemen bardağa doğru eğdi. Fakat şişeden bira akmadı.

Garsonun gözleri açıldı. Ne demek? Şişe boş muydu?

Alelacele mazeret talep ederek ikinci bir şişe getirdi... Açtı. O da boş... Bir üçüncü, bir dördüncü şişe getirdi. Hepsinde de bira yoktu. Beşinci şişeyi büfede açtı. İçinde bira bulunduğunu anlamak için biraz eğdi. Beyaz köpük-

⁸ Geniş.

⁹ Yerdî.

¹⁰ Kısacası.

¹¹ Bilmece.

¹² İkrâm edeyim.

ler taşarak yere döküldü. Artık bu sefer mahcup olmayacağından emin olarak müşterinin yanına gitti.

Bardağa boşaltmak için şişeyi eğdi. Şişe yine boştu.

Zavallı garsonun akli başından gitti. Cinnet getirdiğine zâhib oldu.¹³ Yoksa rüya mı görüyordu?

Uyanık olduğunu anlamak için sağ eli ile sol kolunu çimdikledi. Hissettiği acı rüya görmediğini anlattı. Zengin müşterisi hiddet etmeden, tavrını bozmadan, gülümsemekte idi.

“Zararı yok, azizim... Anlaşılan bira kalmamış.”

Garson mahcubâne mırıldandı:

“Efendim... Bira müteahhidimiz¹⁴ bir yanlışlık yapmış olmalı... Af buyurunuz.”

“Ehemmiyeti¹⁵ yok. Ateşiniz var mı?”

“Var efendim.”

“Şekeriniz?”

“Tabii!”

“Kahve ve suyunuz da vardır?”

“Evet, efendim.”

“O hâlde bana bir kahve yapınız.”

“Başüstüne.”

Garson içeri koştu. Kahve ocağının başına geçti. Nar gibi kırmızı ateşlere cezveyi sürdü ve başında bekledi.

Beş dakika... On dakika... Bir çeyrek saat geçtiği hâlde su kaynamıyor, hatta buz gibi duruyordu.

Cezvenin etrafına ateşleri topladı, yine bekledi. Yarım saat olmuş, hâlâ cezvedeki su kaynamamıştı. Serçe parmağını soktuğu zaman suyun ılık bile olmadığını gördü.

Bîçare¹⁶ garson ne olduğunu bilemedi. Şaşkınlığından hemen müşterinin yanına koştu.

¹³ Zannetti.

¹⁴ Bir kimse veya kuruluş için erzak sağlamakla yükümlü kimse.

¹⁵ Önemi.

¹⁶ Zavallı.

“Efendim, ne oluyor ben de bilmiyorum. Çıldıracağım. Cezve yarım saattir ateşin içinde, bir türlü kaynamıyor.

Delikanlı güldü:

“Merak etme. Git ateşe benden selam söyle. Cezvedeki suyu kaynatsın.”

Garson karşısındaki müşteriye baktı. Bu adam deli mi olmuştu? Ateşe selam söylenir miydi?

Delikanlı sözünü tekrar etti:

“Ne duruyorsun? Haydi... Git selamımı söyle.”

Yarım saatten beri maruz kaldığı¹⁷ harikuladelikler¹⁸ garsonu şuursuzlaştırmıştı...

Gayriirâdî¹⁹ bir hâlde ocak başına geldi. Ateşe hitaben:

“Kahveyi isteyen müşterinin selamı var... Cezveyi kaynatacaksın,” dedi.

O anda cezvedeki su fıkır fıkır kaynamaya başladı.

Garson gözlerini ovuşturdu. Evet... Bu sefer muhakkak rüyada idi. Mamafih²⁰ yine anlamak ihtiyacı ile elini ateşe uzattı.

Acı bir feryat kopardı. Ateş parmağını yakmıştı.

O hâlde rüyada değil, hakikatte idi... İki dakika içinde kahveyi pişirerek müşterisine götürdü.

Kibar genç, kahvesini lakayt²¹ bir tavırla içti. Parlak nazarları²² ile salondaki müşterileri süzüyordu. Cebinden çıkardığı ufak bir defterde, otelin taksimât-ı dâhiliyesine²³ ait bir planı tetkik eyliyordu.²⁴

¹⁷ Yaşadığı.

¹⁸ Olağanüstülükler.

¹⁹ İrade dışı.

²⁰ Bununla birlikte.

²¹ İlgisiz.

²² Gözleri.

²³ İç bölümlerine.

²⁴ İnceliyordu.

Ara sıra saatini çıkarıp bakıyor, göz ucuyla salonun medhal²⁵ kapısını tarassud ediyordu.²⁶

Böylece bir saat kadar bekledi.

Bu esrarengiz, garip adam şüphesiz birisine muntazır idi.²⁷ Canı sıkılmaya başladı. Garsonu çağırarak borcunu sordu.

“Bir kahve değil mi efendim, yirmi beş kuruş.”

“Pekâlâ.”

Cebinden bir kurşun kalem çıkardı. Masanın üzerine iki dakika içinde yüz kuruşluk bir varaka-i nakdiye²⁸ resmi yaptı.

“Al... Sana bir lira... Üst tarafı senin olsun. Gözlerini açmış ne bakıyorsun? Elini uzat ve lirayı al!..”

Garson bu meçhul adamın sert ve âmirâne²⁹ bakışları altında ezildiğini hissetti.

gayriihtiyari³⁰ elini masanın üzerine uzattı.

Zavallı adam, bağırmamak için güç hâl ile kendisini zapt etti.³¹ Masanın üzerindeki lira resmi canlanmış, parmaklarının arasında duruyordu. Bu artık bir resim değil, makineden yeni çıkmış bir lira idi.

Esrarengiz şahıs garsonun beht ü hayretine³² dikkat bile etmeden salon kapısına teveccüh etti.³³ Tam çıkacağı sırada içeri giren şapkalı, uzun boylu, sert tavırlı birisi ile karşılaştı. Her iki adam bu ani tesadüfün tesiri ile birbirine çarptılar. Meçhul genç nezaketle:

²⁵ Giriş.

²⁶ Gözlüyordu.

²⁷ Bekliyordu.

²⁸ Nakit para.

²⁹ Emredercesine.

³⁰ Elinde olmadan.

³¹ Tuttu.

³² Şaşkınlığına.

³³ Yönelde.

“Pardon, efendim,” diyerek yoluna devam etmek istedi ise de şapkalı şiddetle kolundan tuttu.

“Hayvan herif... Kör müsün?” diye bağırdı. Delikanlı, itidalini³⁴ muhafaza ederek³⁵ cevap verdi.

“Affedersiniz. Eğer orta yerde hayvanlık eden birisi varsa onun herhâlde ben olmadığımı bizi gören mösyöler³⁶ takdir ederler.”

“Ne demek... Beni bir de tahkire³⁷ kalkıyorsun ha!.. Ben milyonlar sahibi bir adamım, Almanya'nın meşhur potas³⁸ fabrikasının Dersaadet³⁹ mümessiliyim.⁴⁰ Senin o cılız vücudunu avucumda bir sivrisinek gibi ezerim.”

“Bendeniz⁴¹ de efendimizin o muhteşem karnını serçe parmağımın ufak bir teması ile deşer ve zatûâlîlerinin⁴² mülevves⁴³ işkembelerini hâzırına⁴⁴ teşhir ederim.⁴⁵”

Bu sözler karşısında şapkalının kanı beynine çıktı. Zaten ikamet ettiği⁴⁶ Pera Palas otelinde hadîdü'l-mizaç⁴⁷ ve serü'l-infial,⁴⁸ imtizaçsız,⁴⁹ kavgacı bir adam olarak tanılıyordu. Cebinden bir revolver⁵⁰ çıkararak delikanlıya tevcih

³⁴ Soğukkanlılığını.

³⁵ Koruyarak.

³⁶ Fr. monsieur; bey.

³⁷ Aşağılamaya.

³⁸ Kimyevi gübre imalatı.

³⁹ İstanbul.

⁴⁰ Temsilcisiyim.

⁴¹ “Köleniz” anlamında alçakgönüllülük ifadesi olarak kullanılan söz.

⁴² “Yüksek şahsınız” anlamında bir hitap sözü.

⁴³ İğrenç.

⁴⁴ Burada bulunanlara.

⁴⁵ Sergilerim.

⁴⁶ Konakladığı.

⁴⁷ Çabuk kızan.

⁴⁸ Çabuk gücenen.

⁴⁹ Geçimsiz.

⁵⁰ Altıpatlar denen bir tabanca türü.

etti.⁵¹ Ve ateş etmek için tetiğini çekti. Fakat potas fabrikası mümessilinin elindeki tabanca kocaman bir patlıcana munkalib olmuştu...⁵² Evet... Şapkalı elinde bir tabanca değil, bir patlıcan tutuyor, tetiği diye mütemadiyen⁵³ sapını çekiyordu.

Zaten hadid⁵⁴ olan herifin bu sıradaki hiddetine payan⁵⁵ yoktu. Asabiyetle⁵⁶ tabancayı yere attı.

Dehşet!..

Tabanca yere düşer düşmez yine revolver olmuştu.

Şapkalı, yerdeki revolveri üzerine kapanırcasına aldı ve delikanlıya tekrar tevcih etti... Tabanca bu sefer kabak olmuştu.

Salonu dolduran müşterilerin hayret ve kahkahaları, potas fabrikası mümessilinin hiddet ve küfürleri arasında meçhul genç, dudaklarında esrarengiz bir tebessüm olduğu hâlde otelden çıktı.

Bir İçtima!..⁵⁷

Meçhul delikanlı otelden çıkınca otomobile bindi:

“Ali... On altıncı kol merkezine...” emrini verdi.

Kârilerimizi⁵⁸ merakta bırakmamak için bu delikanlının sevimli kahramanımız Fakabasmaz Zihni ve şoförünün de muavini Cin Ali olduğunu söyleyelim.

⁵¹ Yöneltti.

⁵² Dönüşmüştü.

⁵³ Sürekli.

⁵⁴ Öfkeli.

⁵⁵ Son.

⁵⁶ Sinirle.

⁵⁷ Toplantı.

⁵⁸ Okurlarımız.

Fakabasmaz Zihni'nin bir aya yakın olan gaybûbetini⁵⁹ kâripleri şüphesiz bilirler.

Bu müddet zarfında Fakabasmaz Avrupa'ya kadar ufak bir seyahat icra etmiş,⁶⁰ esasen bildiği manyetizma⁶¹ ve hipnotizma⁶² ilimlerinde son imtihanını vererek avdet etmişti.⁶³ İstanbul'a geleli çok olmamıştı.

Şimendiferde⁶⁴ iken otelde gördüğümüz şapkalı ile beraber bulunmuştu. Mamafih⁶⁵ vagonları ayrı olduğundan onunla tanışmamış, lakin zengin olduğunu öğrenince servetinin bir miktarını elde etmeyi tasarlamıştı. Kararını tatbik için de bugün Pera Palas oteline gelmişti. Garson ile olan eğlenceleri ise manyetizma ilmindeki behresine⁶⁶ vazih⁶⁷ bir delil idi...

Artık onun için hiçbir sır mevcut değildi. İsteddiği yere istediği surette serbestçe girer, her istediği adama her arzusunu bilâ-itiraz⁶⁸ yaptırabilirdi.

Otomobil Cadde-i Kebir'de⁶⁹ büyük bir apartmanın önünde durdu. Apartman kapıcısı Fakabasmaz'ı görünce yerlere kadar eğildi. Ve kapının önünden çekilerek yol verdi.

Fakabasmaz apartmana girdi. Tahtezzem⁷⁰ kata inen merdivene teveccüh etti.⁷¹ Aşağıda, demir bir kapının

⁵⁹ Kaybolmasını.

⁶⁰ Gerçekleştirmiş.

⁶¹ Beyinde var olduğu düşünülen elektrik gücüyle karşısındakini etki altına alma.

⁶² Sözle, bakışla, telkinle sağlanan bir tür uyku durumu, hipnoz.

⁶³ Dönmüştü.

⁶⁴ Trende.

⁶⁵ Bununla birlikte.

⁶⁶ Payına.

⁶⁷ Açık.

⁶⁸ İtiraz etmeden.

⁶⁹ Beyoğlu semtindeki İstiklal Caddesi.

⁷⁰ Bodrum.

⁷¹ Yöneldi.

önünde durdu. Elektrik ziline bastı. Basar basmaz, kapının üzerinde kırmızı bir elektrik lambası yandı. Zile tekrar bastı. Kırmızı lambanın rengi bu defa yeşil olmuştu. Üçüncü defasında ise kapı açıldı.

Fakabasmaz içeri girdi. Kapıyı kapattı. Karanlık bir dehlizde⁷² bulunuyordu. Adımlarını sayarak ilerledi. Yirmi beş adım olunca durdu. Sağ taraf duvarı eliyle yokladı. Bir düğme buldu. Düğmeyi tazyik edince⁷³ üzerine bastığı zemin bir asansör gibi aşağı inmeye başladı. Yarım dakika sonra elektrik ziyaları içinde ve kırk kişinin ortasında bulunuyordu. Bu kırk kişi Fakabasmaz'ı hürmetle selamlamışlardı.

Fakabasmaz, tatlı bir lisanla⁷⁴ söze başladı:

“Arkadaşlar. Bir ay kadar aranızdan ayrılmak ve sizden uzak bulunmak mecburiyetinde kaldığım için müteessif oldum.⁷⁵ Mamafih bu ayrılık yine kendi menfaatimiz için idi. İnsanları istediği zamanda uyutmak ve onlara her arzusunu yaptırtmak sanatları, ilimleri olan hipnotizma ve manyetizmayı tamamen öğrendim. Artık bütün işlerimizde, teşebbüslerimizde⁷⁶ daha cüretkâr⁷⁷ olabiliriz.”⁷⁸

“Yaşasın reisimiz!.. Yaşasın ağabeyimiz!..”

“Size daima söylediğim gibi burada yine tekrar etmek isterim: Aranızda vifak⁷⁹ ve ittifakın hiçbir suretle sarsıldığını görmemeliyim. İçinizden herhangi biri bu ittihadi⁸⁰ bozmaya kalkarsa onu, velev⁸¹ benim kendi kardeşim bile

⁷² Dar ve uzun geçit.

⁷³ Sıkıştırınca.

⁷⁴ Dille.

⁷⁵ Üzüldüm.

⁷⁶ Girişimlerimizde.

⁷⁷ Cesur.

⁷⁸ Yazarın dipnotu: Fakabasmaz Zihni Bey, öğrendiği bu ilmi pek yakında ufak bir kitapla kârilerine de öğreteceğini katiyen vadedmiştir.

⁷⁹ Barışıklık.

⁸⁰ Birliği.

⁸¹ İsterse.

olsa bilâ-merhamet⁸² tecziye ederim.⁸³ Buna dikkat ediniz. Cümlemizin toplanarak meydana getirdiğimiz esaslara, nizamlara riayete⁸⁴ borçlusunuz.”

Külhanbeyler⁸⁵ bir ağızdan bağırdılar:

“Yaşasın raconumuz...”⁸⁶

“Avrupa’dan avdetimin şerefine bugün eğlencelerini zi arzu ediyorum. Masârif⁸⁷ tamamen benden. Yarın size para vereceğim.

İlk işimin bütün semeresini⁸⁸ arkadaşlara tamamen sarf etmeyi⁸⁹ kendim için bir şeref addediyorum.⁹⁰”

Bu sözler üzerine tahtezzem’in salon, alkış tufanı ve meserret⁹¹ çılgınlıkları ile coştı ve sarsıldı.

Fakabasmaz kuvvetli bir ruhiyat⁹² mütehassısı⁹³ idi. Emri altında bulunanları idare etmeyi pek güzel bilirdi... İcabına göre onları taltif,⁹⁴ takdir ve teşvik eder, icabına göre de sert bir amir kesilirdi.

Haksızlığı hiç sevmez, adaletten ayrılmazdı. Maiyeti⁹⁵ kendisini o kadar çok severdi ki uğruna terk-i hayat etmeyi⁹⁶ bile istisgar ederler⁹⁷ ve hatta bunu büyük bir şeref addederlerdi.

⁸² Acımadan.

⁸³ Cezalandırırım.

⁸⁴ Uymaya.

⁸⁵ Kendine özgü giyiniş ve dilleri olan serseriler.

⁸⁶ Yolumuz.

⁸⁷ Harcamalar.

⁸⁸ Verimini.

⁸⁹ Harcamayı.

⁹⁰ Sayıyorum.

⁹¹ Sevinç.

⁹² Psikoloji ilmi.

⁹³ Uzmanı.

⁹⁴ Ödüllendirme.

⁹⁵ Emri altındakiler.

⁹⁶ Ölmeyi.

⁹⁷ Küçümserler.

İstanbul'a avdeti üzerine bütün şubelerinden gönderilen murahhaslar⁹⁸ burada... yer altı salonunda toplanmışlardı. Beyoğlu merkezi, Fakabasmaz'ın mühim meselelerde içtima⁹⁹ için tahsis ettiği¹⁰⁰ mahaldi.¹⁰¹

Arkadaşlarının ellerini ayrı ayrı sıktıktan sonra geldiği yoldan yukarı çıktı. Apartmanın önünde bekleyen otomobile bindi.

“Tekrar Pera Palas oteline...” Emrini verdi.

Amerikalı!..

Saat beş... Pera Palas otelinde muazzam¹⁰² bir konser var...

Beyoğlu'nun en kibar halkı, kadın erkek hepsi de büyük salonda toplanmışlar. Güzide¹⁰³ bir orkestra heyeti Arjantin tangosunun raksan havasını¹⁰⁴ çalıyor...

Kadın erkek, göğüs göğüse, cazip¹⁰⁵ itinalarla birbirlerine sarılmış vaziyetlerde, tangonun seyredenleri heyecana getiren dansını itmam ediyorlar.¹⁰⁶

Tertemiz garsonlar, sağa sola koşuşuyor. Büfe müşterilere şampanya, şarap, bira yetiştirmekte müşkülât¹⁰⁷ çekiyor.

⁹⁸ Delegeler.

⁹⁹ Toplantı.

¹⁰⁰ Ayırdığı.

¹⁰¹ Yerdı.

¹⁰² Önemli.

¹⁰³ Seçkin.

¹⁰⁴ Klasik müziğimizde bir usul.

¹⁰⁵ Çekici.

¹⁰⁶ Tamamlıyorlar.

¹⁰⁷ Zorluk.

Konserin en parlak zamanında otelin önünde lüks bir otomobil durdu...

Kapının önünde davetlileri karşılamak için bekleyen memurlar, otomobilden inen yumuşak şapkalı, siması matruş,¹⁰⁸ moda hükmüne geçmiş iri yapma gözlüklü bir Amerikalıyı istikbal ettiler.¹⁰⁹

“Konser için mi teşrif buyuruldu?”¹¹⁰

“Yes!..”¹¹¹

Amerikalı, teşrifatçının¹¹² arkasında otele girdi. Şapkasını ve pardösüsünü gardıroba verdi. Yazıhaneye¹¹³ de kart dö vizitini¹¹⁴ bırakarak dans salonuna çıktı.

Yazıhanede oturan patron, Amerikalının kartına bakmış ve şurasını okumuştü:

Milyarder Sir¹¹⁵ Johns Thomson
Transatlantik¹¹⁶ Seyr-i Sefâin¹¹⁷ Müdür-i Umûmîsi¹¹⁸

Otelde şeref verecek bir milyarderin mevcudiyeti ile memnun ellerini ovuşturdu.

Garsonları çağırdı, Sir Johns Thomson hakkında fevkalade¹¹⁹ hürmetkâr bulunmaları için katı¹²⁰ emirler verdi.

¹⁰⁸ Tıraşlı.

¹⁰⁹ Karşıladılar.

¹¹⁰ Geldiniz.

¹¹¹ İng. evet.

¹¹² Davetlileri karşılamakla görevli kimse.

¹¹³ Büroya.

¹¹⁴ Fr. carte de visite; kartvizit.

¹¹⁵ İng. sir; İngiliz soyluluk unvanı.

¹¹⁶ Okyanusu aşarak yolcu taşıyan büyük yolcu gemisi.

¹¹⁷ Gemi işletme işiyle meşgul kuruluş; Denizyolları.

¹¹⁸ Genel Müdürü.

¹¹⁹ Son derece.

¹²⁰ Kesin.

Amerikalı, dans salonuna dâhil olmuştu.¹²¹ Nazarları¹²² ile dans edenleri süzüyordu. Bütün kadınlar kavalyelerini bulmuşlar raks etmekte¹²³ idiler. Tek bir kadın bile yoktu.

Amerikalı bunun farkında olur olmaz yüzünü ekşitti. Anlaşılan dans meraklısı idi. Bilhassa orkestranın yeni başladığı cazbandı¹²⁴ sadece dinlemek değil, nefis bir kadınla cazbanda iştirak etmek¹²⁵ istiyordu.

Bu esnada tam yanından genç bir kadın ile bir delikanlı dans ederek geçtiler. Kadın fevkalade güzeldi. Aynı zamanda boynunda gayet kıymetli, giran-bahâ¹²⁶ bir inci gerdanlık vardı.

İkinci defa yanından geçerlerken ikisinin de nazarları¹²⁷ birbirine çarpmıştı. Amerikalının gözlerinden âdeta bir şerâre-i elektrikiyye¹²⁸ çıkmış ve bu güzel kadını sarsmıştı. Hemen kavalyesinden ayrıldı... Amerikalıya yaklaştı.

“Affedersiniz Mösyö.¹²⁹ Benliğimde hâlâ halledemediğim bir tesir¹³⁰ bıraktınız. Gözleriniz âdeta bana sizinle dans etmeyi emreder gibi baktı. Ben potas fabrikası mümessili¹³¹ Rojenfilt’in zevcesiyim.¹³² Arzu buyurulursa yarım kalan cazbandı ikmal edelim.”¹³³

Sir Johns Thomson nezaketle eğildi:

¹²¹ Girmişti.

¹²² Gözleri.

¹²³ Dans etmekte.

¹²⁴ Caz müziğini.

¹²⁵ Katılmak.

¹²⁶ Çok değerli.

¹²⁷ Bakışları.

¹²⁸ Elektriklenmeden meydana gelen kıvılcım.

¹²⁹ Fr. monsieur; beyefendi.

¹³⁰ Etki.

¹³¹ Temsilcisi.

¹³² Eşiyim.

¹³³ Tamamlayalım.

“Emredersiniz madam!¹³⁴ Sizin ile dans etmeyi cidden büyük bir şeref addederim.¹³⁵ Çünkü burada mevcut kadınların en güzelisiniz. Aynı zamanda da fevkalade bir maharetle¹³⁶ dans ediyorsunuz.”

Genç kadın bu sözler karşısında kızardı. Mamafih¹³⁷ simasını¹³⁸ ihata eden¹³⁹ memnuniyet izleri pek aşikâr¹⁴⁰ okunmakta idi.

İki dakika sonra göğüs göğüse gelmişler, cazbandın en ruh-nüvaz¹⁴¹ nağmeleri¹⁴² ile adeta sermest¹⁴³ olarak dans ediyorlardı.

Garip şey. Dans esnasında Amerikalı nazarlarını kadının gözlerinden ayırmıyor, sanki bu nazarlarda gizli bir emir okunuyordu.

Orkestra susmuş ve dans da bitmişti.

Fabrikatörün karısı, üzerinde bir yorgunluk, bir bîtâbî¹⁴⁴ hissetti.

Amerikalıya:

“Affedersiniz. Fazla yorgunum. Müsaade buyurursanız daireme çıkıp biraz istirahat edeceğim,”¹⁴⁵ dedi ve sonra derûnî¹⁴⁶ bir mücadeleyi müteâkib¹⁴⁷ elini boynundaki gerdanlığa uzattı, çıkardı.

Amerikalı gence uzatarak:

¹³⁴ Fr. madame; evli kadınlara verilen san.

¹³⁵ Sayarım.

¹³⁶ Uсталıkla.

¹³⁷ Bununla birlikte.

¹³⁸ Yüzünü.

¹³⁹ Çevreleyen.

¹⁴⁰ Açık.

¹⁴¹ Ruhu okşayan.

¹⁴² Ezgileri.

¹⁴³ Sarhoş.

¹⁴⁴ Hâlsizlik.

¹⁴⁵ Dinleneceğim.

¹⁴⁶ Ruhsal.

¹⁴⁷ Ardı sıra.

“Bilmem nasıl bir his beni bu gerdanlığı size takdim etmeye¹⁴⁸ sevk ediyor.¹⁴⁹ Lütfen kabul buyurunuz.

Kıymetinin fevkaladeliği şüphesiz sizce meçhul¹⁵⁰ değildir. Bunu hayatım kadar severdim. Fakat şimdi size vermekle büyük bir zevk hissediyorum. Nasıl? Niçin? Ben de bilmiyorum. İçimden gelen bir ses: Ne duruyorsun, gerdanlığı çabuk ver, diyor.”

Amerikalı tebessüm etti. Muzafferâne¹⁵¹ gerdanlığı alarak cebine koydu.

Madam Rojenfilt salondan çıkmış, ikinci kattaki daire-sine girmişti.

Hadîdü'l-mizaç¹⁵² olduğunu gördüğümüz potas fabrikası mümessili ise danstan, musikîden uzak, poker masası başında kumar oynamakta idi.

Gece Yarısında...

Kadın erkek, müşteri ve davetlilerin ekserîsi¹⁵³ gitmişler, sadece otelde ikamet edenler¹⁵⁴ kalmışlardı.

Saat on ikiyi geçiyordu.

Patron hizmetçileri çağırdı. Zamanın geldiğini ve herkesin hizmetini deruhte ettiği¹⁵⁵ dairelerin önünde bulunmalarını emretti.

Otelde her katın bir hizmetçisi vardı. İkinci kat hizmetçisi ise Joseph isminde, uyku meraklısı birisi idi.

¹⁴⁸ Sunmaya.

¹⁴⁹ İtiyor.

¹⁵⁰ Gizli.

¹⁵¹ Zafer kazanmışçasına.

¹⁵² Çabuk öfkelenme huyu.

¹⁵³ Çoğu.

¹⁵⁴ Konaklayanlar.

¹⁵⁵ Üstlendiği.